

Børn og unge på sikrede institutioner – Delrapport 1: Udvikling og karakteristika

Hovedresultater

Hovedresultater

Anbringelse på en sikret institution er den mest indgribende form for indsats, der kan iværksættes over for børn og unge under 18 år, da det medfører frihedsberøvelse. Der er i dag otte sikrede institutioner i Danmark med cirka 120 pladser til børn og unge i alderen 12 til 17 år (10 år i særlige tilfælde). Institutionerne blev oprettet som alternativ til arresthuse og fængsler for mindreårige, hvilket også betyder, at de har en række fængselslignende træk i deres fysiske indretning såvel som restriktioner af besøg, udgang, adgang til mobiltelefoner samt brug af isolation og sektionering (Taxhjelm et al., 2020). Anbragte børn og unge på sikrede institutioner beskriver i høj grad, at anbringelsen opleves som straf, og at formålet med anbringelsen ikke altid er tydeligt for dem (Henriksen & Refsgaard, 2020).

Det er formålet med denne første delrapport af forskningsprojektet 'Trajectories of Care' at bidrage til et stærkere vidensgrundlag om målgruppen, der anbringes på sikrede institutioner. Der er i dag kun begrænset viden om, hvad der kendetegner børn og unge og deres forløb på sikrede institutioner. Derfor skal denne rapport med brug af registerdata dokumentere udviklingen fra 2010-2023 og beskrive karakteristika for børn og unge anbragt på sikrede institutioner.

Ny viden på et bedre datagrundlag

Denne rapport er baseret på registeroplysninger om børn og unge anbragt på sikrede institutioner. Dataarbejdet til forskningsprojektet har vist en vis grad af underrapportering til registrene for denne gruppe, særligt for de socialt anbragte. Det vurderes, at omkring 60-70 % af anbringelserne på sikrede institutioner kan identificeres på baggrund af registerdata. Datagrundlaget er søgt valideret gennem samkøring med eksterne datakilder og kobling til andre registre. Dækningsgraden vurderes at være tilstrækkelig høj til, at registeranalyserne kan supplere de eksisterende årsstatistikker på centrale områder. Denne rapport bør derfor ses som et kvalificeret, men ikke fuldstændigt billede af udviklingen på området. Rapporten vil – under antagelse af at de identificerede anbringelser er sammenlignelige med de manglende registreringer – kunne kaste lys over det videnshul, der findes om det samlede udfordringsbillede for børn og unge anbragt på sikrede institutioner.

Færre anbringelser – længere opholdstid på sikrede institutioner

De sikrede institutioner varetager en kompleks opgave i snitfladen mellem straf, behandling og beskyttelse. Børn og unge kan anbringes på sikrede institutioner enten på et retligt grundlag, eksempelvis til afsoning eller varetægtsfængsling i surrogat, eller på et socialt grundlag, hvis de vurderes at være til fare for sig selv eller andre. Antallet af anbringelser af børn og unge på sikrede institutioner er faldet over perioden fra 2010 og frem til i dag (Danske Regioner, 2025; Taxhjelm et al., 2020). Der har været et generelt fald i kriminaliteten blandt de 10-17-årige i perioden, hvilket også betyder, at antallet af børn og unge tilbageholdt i varetægtsurrogat er reduceret med 74 %.

Denne udvikling i ungdomskriminalitet har bidraget til en markant ændring i brugen af sikrede pladser over de sidste 15 år. I begyndelsen af 2010'erne var næsten 90 % af de unge på sikrede institutioner tilbageholdt i varetægt og afventede en eventuel retssag og dom for kriminalitet. I 2023 var 40 % socialt anbragt efter barnets lov eller lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet med henblik på pædagogisk observation eller behandling.

Endelig er opholdstiden på de sikrede institutioner steget markant over den seneste årrække fra en gennemsnitslængde på 81 dage i 2010 til 146 dage i 2023. For de sociale anbringelser er gennemsnitslængden 208 dage i 2023, mens den ligger på omkring 104 dage for de retlige anbringelser. Der er et fald i korte anbringelser på under 3 måneder og en stigning i anbringelser over 5 måneder, som er steget fra omkring 20 % i 2010 til 45 % i 2023.

Mange børn og unge med komplekse udfordringer

Ligesom tidligere kvalitativ forskning dokumenterer denne undersøgelse også, at mange børn og unge på sikrede institutioner har komplekse sociale og psykiske udfordringer (Henriksen & Refsgaard, 2020; Taxhjelm et al., 2020). Resultaterne viser også væsentlige forskelle mellem de retligt og socialt anbragte. Pigerne udgør 34 % af de socialt anbragte i 2018-2022, mens de kun udgør 5 % af de retligt anbragte. Gennemsnitsalderen er cirka et år lavere for de socialt anbragte, som samtidig er markant mere udsatte og belastede af psykiatrinære problemstillinger. 47 % af de socialt anbragte har både en psykiatrisk diagnose, indikationer på misbrug og har været anbragt før anbringelsen på sikret institution. Blandt de retligt anbragte har

16 % alle tre udsathedsfaktorer. Der er en stigende tendens til at anvende sikret anbringelse i sociale sager, hvor børn og unge vurderes at være til fare for sig selv eller andre og derfor ikke kan anbringes på åbne (eller delvist lukkede) børne- og ungehjem (Henriksen & Refsgaard, 2020).

Kilde: Egne beregninger baseret på oplysninger fra Danmarks Statistik.

Fremtidige perspektiver på målgruppe og opholdstid

Denne rapport peger på flere perspektiver, som det er værd at fremhæve i forhold til at understøtte og udvikle praksis omkring brugen af de sikrede institutioner.

Tilbud under anbringelse og alternative modeller

Ligesom tidligere forskning har påpeget, er opholdstiden for børn og unge på sikrede institutioner et vigtigt opmærksomhedspunkt. Dette skal for det første ses i et rettighedsperspektiv, hvor børnekonventionens art. 37 understreger, at frihedsberøvelse af børn skal være så lempelig og kortvarig som muligt, og det skal løbende vurderes, om andre mindre indgribende indsatser kan erstatte frihedsberøvelsen. Det skal også ses i et perspektiv, der tager udgangspunkt i barnet og den unges bedste, hvor sikret anbringelse i længere tid kan have negativ indvirkning på børn og unges trivsel, sociale relationer og udvikling.

For de retligt anbragte, hvoraf langt de fleste sidder i varetægtssurrogat, er varigheden øget markant over de seneste 10 år. Selve frihedsberøvelsen opleves som en belastning for alle anbragte børn og unge, men udsigten til at skulle for retten skaber ekstra nervøsitet og usikkerhed for de unge anbragt i varetægtssurrogat (Bengtsson, 2012). I den forbindelse har Justitia og Advokatsamfundet i deres seneste rapport fra 2025 peget på mulighederne for at anvende mindre indgribende

former for varetægtsfængsling, fx fodlænke (hvilket Københavns Kommune tidligere har anvendt til gruppen af mindreårige). Både efterforskning og sagens behandling i retten tager længere tid end tidligere, og derfor kan man undervejs overveje overflytning til mindre indgribende foranstaltninger, eksempelvis når sagen er færdigefterforsket af politiet og overgivet til anklagemyndigheden (Schultz-Knudsen & Eiriksson, 2025). Dette er i tråd med anbefalinger for begrænsning af frihedsberøvelse af mindreårige udarbejdet i forlængelse af børnekonventionens art. 37 (Sax, 2022).

Også varigheden af de sociale anbringelser er øget de seneste år og er i 2023 opgjort til gennemsnitligt 208 dage. Når børn og unge i gennemsnit anbringes på sikret institution i over et halvt år, stiller det særlige krav til, hvordan institutionerne imødekommer uddannelses- og behandlingsbehov. Ligeledes stiller det særlige krav til koordinering af indsatser, når børn og unge udskrives efter et længere ophold. Det er samtidig centralt, at kommunerne løbende vurderer mulighederne for overflytning til et andet mere lempeligt socialpædagogisk tilbud uden for sikret regi.

Høje krav til koordinering af skole-, støtte- og behandlingstilbud

Hver femte er anbragt mere end én gang på en sikret institution. Det vil sige, at frihedsberøvelsen ikke kun er en enkeltstående oplevelse, hvilket stiller særlige krav til koordinering af skole-, støtte- og behandlingstilbud på tværs af sikret og åbent regi. Samtidig understreger det behovet for udvikling og afprøvning af alternativer til sikret anbringelse, hvor man arbejder tværsektorielt for at imødekomme målgruppens komplekse støttebehov. I den forbindelse har tidligere forskning sat spørgsmålstejn ved, om de sikrede institutioner med fængselslignende træk er det rette tilbud til at sikre højspecialiseret støtte og behandling til børn og unge med alvorlige psykiatriske problemstillinger (Taxhjelm et al., 2020).

Fakta om undersøgelsen

Første delrapport fra forskningsprojektet 'Trajectories of Care', finansieret af TrygFonden.

Datagrundlag:

Registerdata: alle 10-17-årige bosat i Danmark i perioden 2010-2023, herunder 4.008 børn og unge anbragt på sikrede institutioner fra 2010-2023.

Litteratur

Bengtsson, T. T. (2012). Boredom and action—Experiences from youth confinement. *Journal of Contemporary Ethnography*, 41(5), 526-553.

Danske Regioner (2025). *Den årlige statistik på de sikrede døgninstitutioner 2024*. Danske Regioner.

Henriksen, A.-K. & Refsgaard, R. C. B. (2020). *Sidste udvej: Om at anbringe og blive anbragt på sikret institution*. Akademisk Forlag.

Sax, H. (2022). *Global Study Toolkit: Ending Deprivation of Liberty of Children: A Review of Promising Practices (Administration of Justice)*. Global Campus of Human Rights.

Schultz-Knudsen, M. & Eiriksson, B. A. (2025). *Varetægtsfængsling - Retssikkerhed før dom*. Justitia & Advokatsamfundet.

Taxhjem, F. R., Frandsen, M. G. & Dabelsteen, H. B. (2020). *Sociale anbringelser på sikrede institutioner i et menneskeretligt perspektiv*. Institut for Menneskerettigheder.

Hovedresultater: Børn og unge på sikrede institutioner – Delrapport 1: Udvikling og karakteristika
VIVE/2026
HR_302610